

Kitaabka Daanyeel - Boqol iyo Toddobaatan iyo Toddoba

Shaabadeynta 144,000: Aragtiyo Laga Helaayo Riyooyinkii Daanyeel iyo Astaanta Nebinimada

Jeff Pippenger
2024-04-07

Daanyeel waxaa la taabtay saddex jeer cutubka tobnaad; taabashadii kowaad iyo tii ugu dambaysayba waxa sameeyey Jibriil, taabashadii dhexena waxa sameeyey Masiixa. Waxay ahayd taabashadii dhexe tii Daanyeel sida ugu qotodheer ugu dareemay kharribaaddiisa, waayo astaanta dhexe ee runta waxay u taagan tahay caasinimo. Waxa uu ahaa Miikaa'iil kii Daanyeel taabtay mar labaad, maxaa yeelay isagu wuxuu soo degay dhammaadka kow iyo labaatanka maalmood.

Dhammaadka saddex maalmood iyo badh oo astaan ah, kuwaas oo ay labada markhaati ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad mayd ahaan ugu yaallaan jidka, cod baa soo nooleeya labada markhaati. Waa codkii malaa'igta sare ee soo nooleeya. Soo-degidda Miikaa'iil ee Daanyeel cutubka tobnaad, maalinta laba iyo labaatanaad, waxay la jaanqaaddaa soo nooleynta labada markhaati sannadka 2023. Intii ay labada markhaati mayd ahaan ugu yaalleen jidka, ayaa Xisqii'eel la tusay lafahoodii kala firidhsanaa, waxaana la weyddiiyey inuu u malaynayo in lafahaas engegan ee dooxada yaallaa ay soo noolaan karaan; Xisqii'eelse jawaabta keliya ee uu bixiyey waxay ahayd, "Sayidow, adigu waad ogtahay."

Markaasaa loo sheegay Yexesqeel inuu lafaha u sii wax sii sheego, taasna wuu sameeyey; oo markuu sameeyeyna, way isu urureen oo isu samaysmeen, laakiinse weli ma ay noolayn. Waxsii sheegiddii ugu horraysay ee Yexesqeel waxay ahayd isu keenidda lafaha, hase yeeshee waxa loo baahnaa waxsii sheegid labaad si lafaha loogu soo nooleeyo ciidan ahaan. Waxsii sheegiddii labaad ee Yexesqeel waxay ahayd waxsii sheegidda hoogga saddexaad, sida ay u mataleen afarta dabaylood ee lafaha nolol geliyey. Aadan kii ugu horreeyey waxaa loo abuuray kaamil, laakiinse dabadeed wuu dembaabay oo dhimashadii buu u gudbiyey farcankiisii oo dhan. Soo sarakicidda lafaha dhintay ee Yexesqeel waxay barbar socotaa abuuristii Aadan ee kaamilladiisii, waayo Aadan marka hore waa la sameeyey, dabadeedna Rabbigu wuxuu ku afuufay neefta nolosha.

Tani ma aha in la yidhaahdo labada markhaati waxay helayaan jidhahd la ammaaneeyey marka dib loo soo nooleeyo, waayo taas ma dhacdo ilaa imaatinka labaad; hase ahaatee, sarakicitaankoodu wuxuu la mid yahay riyadii Daanyeel ee aragga sabab-dhaliyaha ah ee "marah," marka lagu beddelo suuradda ay markaas arkaan. Xarriiq dusheed xarriiq, habka shaabadaynta waxaa si aad u taxaddar leh u dhigaya markhaatiga nebiyadeed.

Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, "saddex maalmood iyo badh ka dibna Ruuxa nolosha oo xagga Ilaah ka yimid ayaa galay" labada markhaati, "iyaguna" markaas "waxay istaageen cagahooda; oo cabsi weyn ayaa ku dhacday kuwii arkay," dabadeedna waxaa jiray "cod weyn oo samada ka leh iyaga, Kaalaya halkan. Oo waxay samada ugu baxeen daruur; oo cadaawayashoodii way

daawadeen.”

Marka hore, Ruuxu waa galay iyaga, dabadeedna waxay istaageen cagahooda, oo markay istaageenna, cabsi ayaa ku dhacday cadaawayaashoodii hore ugu reyreeyey dhimashadooda. Markaas cod baa ugu yeedhay inay kor u soo baxaan, oo cadaawayaashooduna waxay markhaati ka yihiin dhacdadaas. Sida ku jirta Yexesqeel, marka hore waxaa loo aqoonsaday kuwo ku kala firdhiyey dooxada oo dhintay, dabadeedna wax sii sheegid baa lagu dhawaaqay oo isu ururisay, markaas wax sii sheegiddii labaad ayaa sababtay inay istaagaan iyagoo ah ciidan xoog weyn leh. Sida ku jirta Daanyeel, marka hore wuxuu arkay aragtiddii weynayd ee keentay kala soocidda laba qaybood, dabadeedna saddex jeer baa la taabtay.

Markii ugu horraysay ee la taabtay xoog ma lahayn, hurdo qoto dheer ayuu ku jiray, wejigiisuna dhulka ayuu u jeeday. Hurdadu waxay astaan u tahay dhimashada. Hase yeeshee, wuxuu maqlay erayadii la hadlay.

Ha ka yaabina tan; waayo, saacaddu waa imanaysaa, taas oo kuwa qabuuraha ku wada jira oo dhammu ay codkiisa maqli doonaan. Yooxanaa 5:28.

Markaasaa Gabriel wuxuu Daaniyeel ku riday gacmihiisa iyo jilbihiisa, dabadeedna wuxuu ku amray inuu istaago, wuuna istaagay, in kastoo uu gariirayay. Dabadeedna wuxuu maqlay erayadii Gabriel, hase yeeshee carrab la' buu ku haray. Yexesqeelna isaguna wuxuu arkay muujintii Masiixa, taasuna waxay dhalisay dhacdooyin isdaba-joog ah oo la mid ah.

Oo dushooda ka sarreeyeyna waxaa ka muuqday ekaanshaha carshi, oo u eg muuqaalka dhagax safayr ah; carshiga ekaanshihiisana korkiisa waxaa ka muuqday ekaansho sidii muuqaal nin oo kale ah oo korkiisa saaran. Markaasaan arkay wax u eg midabka cambar, oo leh muuqaal dab ah oo hareerhiisa kaga jira gudaha, laga bilaabo muuqaalka dhexdiisa iyo kor, iyo laga bilaabo muuqaalka dhexdiisa iyo hoos, waxaan arkay sidii wax u eg muuqaal dab ah, oo hareerhiisana waxaa ku wareegsanaa iftiin. Sida muuqaalka qaansada daruurta ku jirta maalinta roobka, saas oo kale ayuu ahaa muuqaalka iftiinka hareeraha ku wareegsanaa. Kanu wuxuu ahaa muuqaalka ekaanshaha ammaanta Rabbiga. Oo goortaan arkay ayaan wejigayga ku dhacay, oo waxaan maqlay cod mid hadlayay. Oo wuxuu igu yidhi, Wiilka Aadamow, cagahaaga ku istaag, anna waan kula hadli doonaa. Oo Ruuxii baa i soo galay markuu ila hadlay, oo cagahayga igu taagay, si aan u maqlo kii ila hadlayay. Yexesqeel 1:26–2:2.

Muujintii waxay sababtay in Yexesqeel iyo Daanyeel labaduba ay ku hoosaysnaadaan ciidda, halkaas oo ay wejiga dhulka ugu dhaceen. Xaaladdaas dhexdeeda labaduba weli waxay maqleen erayga Rabbiga, waxaana labadoodaba loo soo taagay si ay u maqlaan erayadii lagu hadlay iyaga, oo markii ay maqleen erayadaasna “Ruuxu wuu soo galay” iyaga. Isku-darka ilaahnimada waxaa lagu dhammaystiraa aqbalidda Erayga Ilaah ee uu Ruuxa Quduuska ahi gudbiyo. “Erayga” ayaa ah waxa gudbiya ilaahnimada oo gelinaya bini-aadmiga. Runtaan waa in la aqoonsadaa si loo fahmo culayska iyo muhiimadda taariikhda nebiyadeed ee Jibriil uu Daanyeel ku siiyo cutubka kow iyo tobnaad. Taariikhda nebiyadeed ee lagu metelay cutubka kow iyo tobnaad waa marinka saliidda quduuska ah loogu gudbiyo bikradaha xigmadda leh.

Yexesqeelna, isla markiiba waxaa lagu amray inuu farriin u gudbiyo Adventism-ka La'odikiya; hase ahaatee, Yexesqeel bilowgiiba waxaa lagu wargeliyey in Adventism-ka La'odikiya aanu maqli doonin erayadiisa, waayo iyagu waa reer fallaagoobay. Waaya-aragnimada Yexesqeel waa waaya-aragnimada Ishacyaah ee cutubka lixaad, sidaas darteedna, marka loo eego laba markhaati, markii Ilaah Daanyeel hurdada ka kiciyo, taas oo astaan u ah dhimashada, Daanyeel waxaa la siiyaa farriin loogu talagalay guriga fallaagada ah ee Adventism-ka La'odikiya, laakiin maqli maayaan.

Dabadeedna Daanyeel ayaa mar labaad la taabtay, waxaana taabtay Masiixa qudhiisu, oo bushimihiiisa taabtay, sidii uu bushimihii Ishacyaah ugu taabtay dhuxul meesha allabariga laga soo qaaday. Markaasaa Daanyeel hadli karay, hase yeeshee weli xoog ma lahayn, welina neef ma uu lahayn. Sida ku qoran Yexesqeel, neeftu waxay la timaaddaa farriinta “afarta dabaylood”, taas oo ahayd waxsii sheegiddii labaad ee Yexesqeel. Waxsii sheegidda Yexesqeel ee afarta dabaylood waxay waafaqsan tahay taabashadii saddexaad ee Daanyeel, waayo markaas ayaa neeftu lafaha gashaa, oo iyagu waxay u istaagaan sidii ciidan weyn oo xoog leh. Taabashadii saddexaad ee Daanyeel ayay tahay meesha lagu xoojiyey.

Bishii Luulyo 18, 2020, dadka Ilaah ee maalmaha ugu dambeeya way kala firdheen oo waxay galeen wakhtigii dib-u-dhaca ee masaalka. Taariikhda shaabadaynta waxaa lagu muujiyey taariikhda Oktoobar 22, 1844, ilaa kacdoonkii 1863. Xariiqda taariikheed ee halkaas lagu matalay waxay is dul saartaa muddada Sebtembar 11, 2001, ilaa sharciga Axadda, hase yeeshee waxay kaloo is dul saartaa taariikhda Luulyo 18, 2020, ilaa sharciga Axadda. Muuqaalkan nebiyadeed wuxuu ku salaysan yahay xaqiiqda ah in calaamaduhu leeyihiin wax ka badan hal macne, macnahana waxaa lagu go'aamiyaa duruufaha lagu dabaqay.

Markaan ka fiirsanno imaatinka iyo shaqada mid kasta oo ka mid ah saddexda malaa'igood, dhammaantood waxaa xukuma isla taxanaha dhacdooyinka. Waxay yimaadaan barta uu saadaasha la xidhiidha iyaga laga furay shaabadda. Saadaashaas waxaa lagu dhisay saddex tallaabo. Imaatinkeeda, awood-siinteeda, iyo albaabka xiran ee dhammaadkeeda. Taariikhda gudaheeda waxaa ku jira calaamado kale oo jidka ah, laakiin saddexda calaamadood ee imtixaanka ah ee imaatinka mid kasta oo ka mid ah saddexda malaa'igood, tan kowaad waa calaamadda jidka ee ugu horraysa halkaas oo wax sii sheegid laga furo shaabadda. Farriinta la furo shaabadda waxaa lagu xoojiyaa xaqiijin; xaqiijintaas iyo awood-siintaas ayaa dabadeed tijaabisa ragga iyo dumarka taariikhdaas. Gunaanadka taariikhdu wuxuu soo saaraa imtixaan kala sooc ah oo muujinaya in kuwa taagan imtixaanka saddexaad ay yihiin kuwo xigmad leh ama kuwo nacas ah.

Gudaha taariikhda Sebtembar 11, 2001 ilaa sharciga Axadda waxaad ku aqoonsan kartaa saddex malaa'igood. Kii koowaad wuxuu yimid Sebtembar 11, 2001, kii labaadna wuxuu yimid Luulyo 18, 2020, kii saddexaadna wuxuu imanayaa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya (imtixaanka kala-soocidda). Oktoobar 22, 1844 wuxuu la jaanqaadaa Sebtembar 11, 2001, 1856-na wuxuu la jaanqaadaa Luulyo 18, 2020, 1863-na wuxuu la jaanqaadaa sharciga Axadda. Taas marka la yiraahdo, Oktoobar 22, 1844 ilaa 1863 sidoo kale wuxuu la jaanqaadaa Luulyo 18, 2020 ilaa sharciga Axadda, waayo Luulyo 18 wuxuu ahaa imaatinkii malaa'igta labaad ee taariikhda shaabadaynta. Taariikhda soo socota weli si sax ah ayaa loogu aqoonsanayaa inay si fudud tahay

calaamadaha jidka ee malaa'ig kasta.

18-kii Luulyo, 2020, waxaa la furay run la shaabaddii laga qaaday oo ahayd in ay tijaabiso jiilkaas. Tallaabada labaad ee taariikhdaas waa marka labada markhaati la soo sara kiciyo. Markaas waxaa lagu tijaabiyaa inay aqbali doonaan iyo in kale iftiinka markaas la muujiyey, kaas oo hadda socda. Dabadeedna marka uu yimaado sharciga Axadda (imtixaanka kala sooca), waxaa la muujin doonaa kii ah iyo kii aan ahayn bikrad xigmad leh. Marka aynu taariikhda u eegno iyadoo si fudud u tahay qaab-dhismeedka malaa'ig keliya, dabadeedna aynu dul saarno Oktoobar 22, 1844, ilaa kacdoonkii 1863, taariikhda 18-kii Luulyo, 2020 ilaa sharciga Axadda, waxaynu ogaanaynaa in 1849, Sister White ay aqoonsatay in Rabbigu mar kale gacantiisa u fidiyey inuu soo ururiyo hadhaagii dadkiisa.

Laga bilaabo Oktoobar 22, 1844 ilaa 1849, dadka Ilaah way kala firdhadeen. Sannadkii 1850 waxay soo saareen tii labaad ee labada loox ee Xabaquuq. Bishii Janaayo 1851 waxay ku xayaysiinayeen jaantuska cusub ee Review. Dadka Ilaah way kala firdhaysnaayeen, markaasaa malaa'igtii saddexaad timid iyadoo sidata iftiin. Dabadeed Ilaah wuxuu bilaabay inuu mar kale isu soo ururiyo, ka dibna wuxuu siiyey sawir muuqaal ah oo farriinta ay ahayd inay ku dhawaaqaan, sidii uu sameeyey 1842. Iftiinkii yimid Oktoobar 22, 1844 wuxuu ahaa korodh aqoon ah, wuuna sii socday, isagoo hanuunkiisa ku hoos kobcaya; sannadkii 1856na waxaa la soo bandhigay dhagaxii ugu sarreeyey ee iftiinkaas. Iftiinkaas wuxuu ku saabsanaa “todobada jeer,” kaas oo ahaa iftiinkii ugu horreeyey ee William Miller garto, laguna metelay sidii mid ka mid ah waxsii sheegyadii ku rumoobay Oktoobar 22, 1844.

Iftiinkii “todobada wakhti,” ee 1856, waxay ahayd dhammaadka korodhkii aqoonta ee la siiyey Miller, oo ahaa malaa'igtii farriinta malaa'igta kowaad; hase ahaatee, waxay kaloo ahayd iftiinkii ugu dambeeyey ee malaa'igta saddexaad oo la bixiyey Oktoobar 22, 1844. Diidmada iftiinkaas ee 1856, waxay ahayd labadaba diidmo loo diiday korodhkii aqoonta ee la furfuray 1798, iyo sidoo kale korodhkii aqoonta ee la furfuray Oktoobar 22, 1844; waxaana diiday kuwii markaas oo halkaas kaga gudbay waayo-aragnimada Philadelphia una gudbay waayo-aragnimada Laodicea. Kacdoonkii 1863, wuxuu ahaa kii saddexaad, iyo imtixaankii litmus-ka, kaas oo lagu muujiyey shax been-abuur ah oo meesha ka saartay iftiinkii “todobada wakhti.”

Niyad-jabkii ugu horreeyey ee Abriil 19, 1844, Ilaah baa ku keenay dhaqdhaqaaqii Filadelfiya ee malaa'igta koowaad, isagoo gacantiisa ku daboolay qalad ku jiray qaar ka mid ah tirooyinka ku qornaa jaantuskii hormuudka ee 1843. Niyad-jabkii ugu horreeyey ee Luulyo 18, 2020, waxaa ku dhacay dhaqdhaqaaqii La'odikiya ee malaa'igta saddexaad, maxaa yeelay dadku way iska indhatireen in Oktoobar 22, 1844, Masiixu gacantiisii kor ugu qaaday samada oo uu ku dhaartay in wakhti dambe jiri doonin. Luulyo 18, 2020, waxaa la furfuray farriin loogu talagalay inay tijaabiso qarnigan bikradaha ah. Sida sannadkii 1850, Sayidku sannadkii 2023 wuxuu mar labaad gacantiisa u fidiyey inuu soo ururiyo lafihii engegnaa ee Yexesqeel, kuwaas oo dhintay jidka dhexdiisa tan iyo Luulyo 18, 2020. Marka la gaadhay 1851, waxaa jiray matalaad muuqaal ah oo cusub oo farriinta ah taas oo ahayd dhammaystirka wax sii sheegidda Xabaquuq cutubka labaad, sidaas darteedna muujinaysa in 2023 ka dib, Sayidku yeelan doono calamad cusub oo nool oo uu kor u qaado, taas oo lagu astaanqeexay labada loox ee Xabaquuq.

Labadii loox ee Xabaquuq waxaa loo sii muujiyey astaan ahaan labada loox ee Tobanka Amar, iyo sidoo kale labada kibsood ee la ruxo ee iidda Bentekostiga. Boqolka iyo afartan iyo afarta kun waxaa lagu aqoonsadaa inay yihiin qurbaanka midhaha ugu horreeya, waana kuwa ku xusan Malaakii oo matala qurbaanka “sida maalmihii hore, iyo sidii sannadihii hore.” Waxaa kor loo qaadaa sidii qurbaanka la ruxo oo dunida oo dhammu ay arki doonto.

Soo kicidda boqol iyo afartan iyo afarta kun waxay ka bilaabataa isu-ururinta, isu-ururintaasna waxaa lagu fuliyaa Erayga Ilaah; waayo lafihii engegnaa ee Yexesqeel waxaa la isu ururiyaa markay maqlaan Erayga Ilaah, iyadoo weli meyd ah. Yexesqeel wuxuu matalaa qalabka aadanaha ee ku dhawaaqa farriinta isu keenta lafaha, marka Rabbigu mar labaad gacantiisa fidiyo si uu u soo ururiyo hadhaaggiisa. Ishacyaah, Yereyaah, Daanyeel, Yooxanaa, iyo Yexesqeel dhammaantood waxay tilmaamayaan curiyaha aadanaha ee gudbiya farriinta rabbaaniga ah lafaha engegnaa ee meydka ah.

Marka lafaha la soo ururiyo, Rabbigu wuxuu muujinayaa korodhka aqoonta ee la shaabadda ka qaadayo wax yar ka hor inta aanu xidhmin waqtiga imtixaanku, aqoontaasana waxaa lagu matalaa “qaybta wax sii sheegidda Daanyeel ee la xidhiidha maalmaha ugu dambeeya.” Wax sii sheegiddii labaad ee Yexesqeel, iftiinka la shaabadda ka qaadayo waa hoogga saddexaad, kaas oo ah farriinta dabaysha bari ee neef gelisa lafaha oo sabab ahaan uga dhigta inay istaagaan iyadoo ah ciidan weyn oo xoog leh. Iftiinka loo muujiyey Daanyeel waa iftiinka uu matalo boqorka woqooyi cutubka kow iyo tobnaad. Si wadajir ah, Yexesqeel iyo Daanyeel waxay matalaan “qaybta wax sii sheegidda Daanyeel ee la xidhiidha maalmaha ugu dambeeya,” taas oo ah warka dabaysha (bari) iyo boqorka (woqooyi).

Laakiinse warar ka iman doona bari iyo woqooyi ayaa isaga dhibi doona; sidaas daraaddeed wuxuu la bixi doonaa cadho weyn si uu u baabbi’iyo, oo uu gebi ahaanba u tirtiro dad badan. Daanyeel 11:44.

Sanadkii 1856, Rabbigu wuxuu ula kacay inuu dhammaystiro shuqulkiisa ku saabsan shaabadaynta dadkiisa, laakiinse way caasiyoobeen. Farriintii uu damacsanaa inuu ku adeegsado si uu uga soo saaro xaaladdooda La’odikiya waxay ahayd “toddobada jeer” ee Laawiyiintii labaatn iyo lix. Markii Rabbigu bilaabay inuu dadkiisa soo ururiyo bishii Luulyo, 2023, wuxuu mar kale hortooda keenay farriinta “toddobada jeer,” wuxuuna, waxyaalaha kale ka mid ah, caddeeyey in Maalinta Kafaaraggudka ee astaan-dhabta ah buunka Yubiliigu uu dhawaaqi lahaa, taas oo sidoo kale ah wakhtiga buunka toddobaadna uu dhawaaqi lahaa. Buunka Yubiliigu waa astaan ka mid ah “toddobada jeer,” buunka toddobaadkuna waa hoogga saddexaad. Markii Miikaa’iil soo degay cutubka tobnaad ee Daanyeel, Daanyeel wuxuu matalayay kuwa hela waayo-aragnimada kuwa tukada ducada Laawiyiintii labaatn iyo lix, iyo kuwa doonaya inay fahmaan qarsoodiga nebiyadeed ee cutubka labaad ee Daanyeel.

Daanyeel wuxuu matalaa kuwa lagu soo ururiyey codka Ilaah, dabadeedna cagahooda ku istaaga iyadoo la xoogeeyey si ay u naadiyaan farriinta bari iyo woqooyi. Waxay farriintaas naadiyaan ilaa sharciyada Axadda ee dhowaan imanaya. Hannaanka lagu kiciyo ciidankaas waa mawduuc nebiyadeed oo aad u faahfaahsan, barta uu Ilaahnimadu ka bilaabmo in ay la midoobto dadnimada

iyadoo la fulinayo shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartanka kun waxay ka bilaabatay taariikhda lagu matalay aayadda kow iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo toban. Taariikhda lagu matalay laga bilaabo aayadda koowaad ee Daanyeel kow iyo toban ilaa aayadda lix iyo tobnaad waxay buuxisaa taariikhda qarsoon ee aayadda afartanka, taas oo ah “qaybta wax sii sheegidda Daanyeel ee la xiriirta maalmaha ugu dambeeya.”

Marka aynu bilowno in aynu ka fiirsanno aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo toban, kuwaas oo markii ugu horraysay ku rumoobay Dagaalkii Panium sannadkii 200 BC, waxaa lama huraan ah in la fahmo muhiimadda aayadahan. Panium waa kii saddexaad ee saddex dagaal oo wakiillo ah. Dagaalkii koowaad wuxuu ku dhammaaday guul ay gaadheen baabbanimadu iyo ciidankeedii wakiilka ahaa ee Maraykanka sannadkii 1989. Dagaalka xiga, oo ay matalaan aayadaha kow iyo toban iyo laba iyo toban, kaas oo ku rumoobay Dagaalkii Raphia, boqorka koonfureed (Ruushka) wuxuu ka adkaan doonaa boqorka woqooyi iyo ciidankiisa wakiilka ah gudaha Yukrayn. Dagaalka saddexaadna wuxuu ahaan doonaa sidii kii koowaad, iyadoo baabbanimadu (boqorka woqooyi) ka adkaan doonto Shuuciyadda (Qaramada Midoobay), iyadoo adeegsanaysa ciidankeeda wakiilka ah (Maraykanka). Hase yeeshee dagaalkaas saddexaad ee wakiillada ah oo ah Dagaalkii Panium, wuxuu sidoo kale bilaabi doonaa Dagaalkii Dunida ee Saddexaad.

Waxaannu daraasaddan ku sii wadi doonaa maqaalka xiga.

“Sida isku-dhafka giraangiraha oo kale ay ugu hoos jireen hoggaanka gacanta ka hoosaysay baalasha kerubiinta, sidaas oo kale isku-dhafka murugsan ee dhacdooyinka aadanaha ayaa ku jira xukunka Ilaah. Dhexda iska-hor-imaadka iyo buuqa quruumaha, Kan ka kor fadhiya kerubiinta weli wuxuu haggaa arrimaha dhulka.

“Taariikhda quruumaha, kuwaas oo midba midka kale ka dambeeyey u qabsaday waqtigoodii iyo meeshoodii loo qoondeeyey, iyagoo aan ka warqabin haddana markhaati ka ahaa runta ay iyagu qudhoodu aanay garanayn macnaheeda, ayaa nala hadasha. Quruun kasta iyo qof kasta oo maanta jooga, Ilaah wuxuu u qoondeeyey meel ku jirta qorshihiisa weyn. Maanta dadka iyo quruumahaba waxaa lagu cabbirayaa xadhigga miisaanka ee ku jira gacanta Kan aan marnaba qalad samayn. Dhammaantood waxay ikhtiyaarkooda ku go’aminayaan masiirkooda, Ilaahna wax walba wuu ka sarreysiya si uu u dhammeystiro ujeeddooyinkiisa.”

“Taariikhda uu ANIGA WEYN ahu ku calaamadeeyey Eraygiisa, isaga oo isku xidhaya xidhiidhba xidhiidhka ka dambeeya ee silsiladda wax sii sheegidda, tan iyo weligii hore ilaa weligii iman doona, waxay inoo sheegaysaa meesha aynu maanta kaga jirno socodka qarniyada, iyo waxa laga filan karo wakhtiga iman doona. Wax kasta oo wax sii sheegiddu sii sheegtay inay dhici doonaan, ilaa wakhtigan xaadirka ah, waxaa lagu raad raacay bogagga taariikhda, oo waxaynu ku kalsoonaan karnaa in wax kasta oo weli iman doona ay u rumoobi doonaan sida ay u kala horreeyaan.”

“Burburka ugu dambaysa ee dhammaan xukunyada dhulka waxaa si cad loogu sii sheegay ereyga runta ah. Wax sii sheegiddii la sheegay markii xukunka Ilaah lagu dhawaaqay boqorkii ugu dambeeyey ee Israa’iil waxaa ku qoran farriintan:

“Sayidka Rabbiga ahu wuxuu leeyahay; Qaad cimaamadda, oo ka qaad taajka: ... kor u qaad kan hooseeya, oo hoos u dhig kan sarreeya. Waan afgembiyi doonaa, afgembiyi doonaa, afgembiyi doonaa; oo mar dambe ma jiri doonto, ilaa uu yimaado Kan xaqiisu yahay; oo anna isaga ayaan siin doonaa.’ Yexesqeel 21:26, 27.

“Taajkii reer binu Israa’iil laga qaaday wuxuu si isdaba-joog ah ugu gudbay boqortooyooyinkii Baabuloon, Maado-Faaris, Giriig, iyo Rooma. Ilaah wuxuu leeyahay, ‘Mar dambe ma jiri doonto, ilaa uu yimaado Kan xaq u leh; oo anna waxaan siin doonaa isaga.’”

“Wakhtigaasu waa dhow yahay. Maanta calaamadaha wakhtiyadu waxay caddeynayaan in aynu taagan nahay marinka hore ee dhacdooyin waaweyn oo quduus ah. Wax kasta oo dunideenna ku jiraa kacsanaan bay ku jiraan. Indhahayaga hortooda waxaa ka rumoobaya waxsii sheegiddii Badbaadiyaha ee ku saabsan dhacdooyinka ka hor mari doona imaatinkiisa: ‘Waxaad maqli doontaan dagaallo iyo warar dagaallo.... Quruun baa quruun ku kici doonta, boqortooyona boqortooyo; waxaana jiri doona abaaro, belaayooyin, iyo dhulgariirro meelo kala duwan.’ Matayos 24:6, 7.

“Wagtigan la joogo waa wakhti xiiso aad u weyn u leh dhammaan kuwa nool. Taliyayaal iyo rag dawladnimo, niman haya jagooyin aaminaad iyo amar leh, rag iyo dumar wax-fahamsan oo ka kala socda dabaqadaha oo dhan, waxay indhahooda ku hayaan dhacdooyinka hareeraheenna ka socda. Waxay eegayaan xidhiidhada kacsan ee aan degganayn ee ka dhex jira quruumaha. Waxay arkayaan xoojinta qabsanaysa curiye kasta oo dunidan ka mid ah, waxayna garanayaan in wax weyn oo go’aan leh uu qarka u saaran yahay inuu dhaco—in duniidu taagan tahay qarka dhibaato aad u weyn.”

“Malaa’igta ayaa hadda xakameynaya dabaylaha colaadda, si aanay u dhicin ilaa dunida laga digo halligaaddeeda soo socota; hase yeeshee duufaan ayaa isa soo urursanaysa, oo diyaar u ah inay dhulka ku qaraxdo; oo markii Ilaah ku amri doono malaa’igtiisa inay sii daayaan dabaylaha, markaas waxaa jiri doona muuqaal colaadeed oo qalinna aanu sawiri karin.

“Kitaabka Quduuska ah, oo Kitaabka Quduuska ah oo keliya, ayaa bixiya aragti sax ah oo ku saabsan waxyaalahan. Halkan waxaa lagu muujiyey muuqaalada waaweyn ee ugu dambeeya ee taariikhda dunideenna, dhacdooyin durba hadhkoodii hor u sii tuuraya, dhawaaqa soo-dhawaanshahooduna wuxuu ka dhigayaa dhulku inuu gariiro, qalbiyadana dadka cabsi aawadeed ugu itaal beelaan.

““Bal eega, Rabbigu wuxuu dhulka ka dhigaa madhan, oo cidla buu ka yeelaa, oo rogrog buu u roгаа, oo wuxuu kala firdhiyaa dadka deggan.... Waxay ku xadgudbeen sharciyadii, qaynuunkiina way beddeleen, oo axdigii weligiisna way jebiyeen. Sidaas daraaddeed inkaartii ayaa dhulka baabbi’isay, oo kuwii degganaa way cidloobeen.... Farxaddii dafafka way joogsatay, qayladii kuwa reyreyayay way dhammaatay, farxaddii kataaradduna way joogsatay.’ Ishacyaah 24:1–18.

““Hoogay maalintaas! waayo, maalintii Rabbigu waa dhow dahay, oo waxay u iman doontaa sida baabba’ ka yimaadda Qaadirka.... Abuurkii wuu qudhmay carradu hoosteeda, bakhaarradiina waa la cidleeyey, maqsinnadiina waa la dumiyey; waayo, hadhuudhkii wuu engegay. Sidee bay xooluhu u taahaan! Lo’dii waxay ku wareersan yihiin, maxaa yeelay, daaq

ma haystaan; xataa adhigii idahana waa la baabbi'iyey.' 'Geedkii canabka ahaa wuu engegay, oo geedkii berdaha ahaana wuu tabar darnaaday; geedkii rummaanka ahaa, geedkii timirta ahaa, iyo geedkii tufaaxa ahaaba, xataa geedaha duurka oo dhammu way engegeen, maxaa yeelay, farxaddii way ka engegtay binu-aadmiga.' Yoo'eel 1:15–18, 12.”

“Qalbigayga aad buu u xanuunsan yahay; ... ma aamusi karo, waayo adigu waad maqashay, naftaydoy, dhawaaqa buunka iyo qaylada dagaalka. Baabba' baabba' kale ku daba jira ayaa lagu dhawaaqayaa; maxaa yeelay, dalkii oo dhammu waa la baabbi'iyey.”

“Waxaan fiiriyey dhulka, oo bal eeg, wuxuu ahaa madhan oo qaab la'aan ah; samadana, oo iftiin ma ay lahayn. Waxaan fiiriyey buuraha, oo bal eeg, way gariireen, oo kurmadii oo dhammuna si fudud bay u dhaqaaqeen. Waxaan fiiriyey, oo bal eeg, nin ma jirin, oo haadkii samadana oo dhammu way carareen. Waxaan fiiriyey, oo bal eeg, meeshii midhaha lahayd waxay noqotay cidla, oo magaaloooyinkeedii oo dhammuna way dummeen.' Yeremyaah 4:19, 20, 23–26.”

“Waxaa hoog ah! Waayo, maalintaasu waa weyn tahay, oo mid la mid ahuna ma jiro; waana wakhtigii dhibaataada Yacquub; hase ahaatee isagaa laga badbaadin doonaa.” Yeremyaah 30:7. Waxbarashada, 178–181.